

STVARAN I KORISTAN BOG

Bog je uspeo da postigne zapanjujuću majstoriju: obožavaju Ga, a On istovremeno ostaje nevidljiv. Milioni ljudi bi mogli da ga opišu kao očinskog lika sede brade koji sedi na nebeskom prestolu, ali niko ne bi mogao to i da posvedoči. Mada se ne čini da je moguće o Svemogućem izneti makar ijednu činjenicu koja bi se održala na sudu, na neki način ogromna većina ljudi veruje u Boga – čak devedeset i šest odsto, prema nekim istraživanjima. To razotkriva ogroman jaz između vere i onoga što nazivamo svakodnevnom stvarnošću. Potrebno je premostiti taj jaz.

Kako bi glasile činjenice kad bi ih posedovali? Glasile bi ovako: sve što doživljavamo kao materijalnu stvarnost stvoreno je u nevidljivom carstvu izvan prostora i vremena, carstvu za koje je nauka otkrila da se sastoji od energije i informacije. Taj nevidljivi izvor svega što postoji nije praznina bez ičega, nego materica samoga stvaranja. Nešto stvara i organizuje tu energiju. Nešto pretvara haos kvantne supe u zvezde, galaksije, kišne šume, ljudska bića i naše vlastite misli, osećaje, sećanja i želje. Na stranicama koje su pred vama videćete da je ne samo moguće spoznati taj izvor postojanja na apstraktnom nivou, već i sa njim postati blizak i sjedinjen. Kada se to dogodi, naši se vidici otvaraju prema novim stvarnostima. Doživjećemo iskustvo Boga.

Nakon vekova poznavanja Boga putem vere, sada smo spremni da božansku inteligenciju upoznamo neposredno. Na mnogo načina ta nova spoznaja pojačava ono što su duhovne tradicije već obećale. Bog je nevidljiv, a ipak izvodi sva čuda. On je izvor svakog poriva ljubavi. I lepota i istina deca su toga Boga. Životne nevolje nastaju zbog nedostatka spoznaje o beskonačnom izvoru energije i stvaralaštva. Približavanje Bogu putem prave spoznaje zalećuje strah od smrti, potvrđuje postojanje duše i pruža krajnji smisao životu. Celokupna naša zamisao o stvarnosti zapravo je zbrkana. Nasuprot tome da je Bog velika, izmišljena slika, pokazuje se da je On jedino što je stvarno, a čitav svemir, usprkos svojoj neizmernosti i čvrstoći, odraz je Božje prirode. Oni zbunjujući događaji koje nazivamo čudima pružaju nam uvid u delovanje ove neopisive inteligencije. Razmotrite priču koja sledi:

Jedan stari francuski seljak 1924. godine ide kući. S jednim okom izgubljenim u Velikom ratu, a drugim ozbiljno oštećenim iperitom u rovovima, slabo vidi. Sunce na zalasku je blistavo, tako da starac ni na koji način nije svestan dvojice mladića na biciklima koji su upravo zaokrenuli iza ugla i jure prema njemu. U trenutku sudara pojavljuje se anđeo. On hvata prvi bicikl za točkove, podiže ga nekoliko metara u vazduh i spušta ga bezbedno na travu pored puta. Drugi bicikl se odmah zaustavlja, a mladići su izuzetno uzbuđeni. "Dvojica su! Dvojica!", viče jedan od njih, misleći da na putu, umesto samog starca, stoje dva lika. Celo selo se uzburnilo, kasnije tvrdeći da su mladići bili pijani ili da su izmislili ovu čudesnu priču. Što se starca tiče, kad ga o tome zapitaju, on kaže da ne razume pitanje.*

Da li bismo sami ikada mogli pronaći odgovor? Pokazalo se da je starac bio sveštenik, otac Žan Lami (Jean Lamy), a priča o pojavljivanju anđela do nas je došlo preko njegovog iskaza pre smrti. Lami, koga su smatrali svecem i jako ga voleli, čini se da je bio počašćen mnogim situacijama u kojima mu je Bog slao anđele ili druge oblike božanske pomoći. Iako je o tome nevoljno pripovedao, njegov stav bio je zasnovan na činjenicama i skroman. Zbog Lamijevog religioznog poziva lako je odbaciti ovaj slučaj kao priču za pobožne. Skeptike ne bi dotakla.

Ipak, ja sam zadivljen jednostavnim pitanjem da li se to moglo dogoditi, možemo li otvoriti vrata i dopustiti anđelima pomoćnicima da uđu u našu stvarnost, zajedno sa čudima, vizijama, proročanstvima i, konačno, sa tim velikim izopštenikom, samim Bogom.

Svi mi znamo da čovek o životu može učiti i bez religije. Kad bih uzeo stotinu novorođene dece i snimio svaki trenutak njihovih života, od početka do kraja, bilo bi nemoguće predvideti da li bi vernici bili srećniji, mudriji ili uspešniji od nevernika. Pa ipak, video-kamera ne može da snimi ono što se događa ispod površine. Neko ko je

doživeo Boga mogao bi da celi svet posmatra sa čuđenjem i radošću. Je li to iskustvo stvarno? Je li korisno u našem životu ili je samo subjektivan događaj, prepun značenja za osobu koja ga je doživela, ali inače nimalo praktičniji od sna?

Jedna opipljiva činjenica stoji na početku svake potrage za Bogom. On ne ostavlja otiske u materijalnom svetu. Od samoga početka religije na Zapadu, bilo je očigledno da je Bog na neki način prisutan, što je kod Jevreja poznato kao šekinah . Ponekad se ta reč jednostavno prevodi kao "svetlost" ili zračenje. Šekinah je oblikovao krug svetlosti oko anđela i blistavu radost na licu sveca. Taj pojam je ženskoga roda, iako je Bog, kako ga tumači judeo-hrišćanska tradicija, muško. Značajna činjenica o šekinahu, međutim, nije rod. Budući je Bog beskonačan, imenovanje božanstva On ili Ona samo je ljudski izum. Mnogo je važnija bila zamisao da ako Bog može biti prisutan, onda to znači da je moguće iskusiti Ga. Može se spoznati. To je velika prekretnica, jer na svaki drugi način Bog biva shvaćen kao nevidljiv i nedodirljiv. Osim u slučaju da neki mali deo Boga dodiruje materijalni svet, On će zauvek ostati nedostupan.*

Mi Boga utelovljujemo jer nam je zgodno da Ga tako učinimo što sličnijim sebi samima. On bi, međutim, bio veoma nastran i okrutan čovek kada bi ostao tako skriven od nas, istovremeno zahtevajući našu ljubav. Šta bi uopšte moglo da nam ulije poverenje u bilo koju vrstu dobronamernog duhovnog Bića, kada su hiljade godina religije bile toliko umrljane prolivanjem krvi?

Potreban nam je obrazac koji je ujedno deo religije, a ipak nije njome ograničen. Jednostavni, trodelni prikaz koji sledi uklapa se u naše uobičajeno shvatanje Boga. Oblikovan kao sendvič stvarnosti, može se ovako prikazati:

Bog

PRELAZNO PODRUČJE

Materijalni svet

Slika u gornjem i donjem sloju nije nova, jer Boga smešta iznad materijalnoga sveta, od kojeg je odvojen. Bog mora biti odvojen od nas, inače bismo bili u stanju da Ga vidimo ovde, kako se šeta unaokolo, upravo kao što je činio u Knjizi postanja. Tu je, nakon sedam dana stvaranja, Bog hodao rajskim vrtom, uživajući u delu svojih ruku, u svežini predvečerja.

Samo je središnji deo našeg dijagrama, nazvan prelazno područje, nov ili neuobičajen. Prelazno područje nagoveštava da se Bog i ljudi susreću na zajedničkom tlu. Negde se događaju čudesa, zajedno sa svetim vizijama, anđelima, prosvetljenjima i čujnim glasom Božjim. Sve ove izuzetne pojave premošćuju dva sveta: stvarne su, a ipak nisu deo predvidljivog uzroka i posledice. Drugim rečima, ako se tvrdoglavo držimo materijalne stvarnosti kao jedinog načina da bilo šta spoznamo, skepticizam u vezi sa Bogom u potpunosti je opravdan. Čuda i anđeli suprotstavljaju se razumu, pa čak i ako se svete vizije s vremena na vreme mogu popisati, razumski um ostaje uporan, braneći svoj sigurni zahvat na materijalnom nivou.

"Vi zaista mislite da Bog postoji? Pa, hajde da to razušimo. Vi ste lekar i ja sam lekar. Ili Bog uzrokuje ove bolesti koje svakoga dana gledamo ili ništa ne može da učini kako bi ih sprečio. Kojeg Boga želite da prihvatim?"

To je glas sumnjičavog kolege sa kojim sam imao običaj da obilazim bolnicu, čvrstog nevernika.

"Ne želim da bilo kojeg prihvatite", bunio bih se.

Ali on bi ostajao uporan. "Stvarnost je stvarnost. Ne moramo se svađati oko toga da li je neki enzim ili hormon stvaran, zar ne? Bog ne može da preživi nijednu vrstu objektivnog istraživanja. Ali to mi svi znamo. Neki od nas jednostavno su odabrali da ne prave budale od drugih."

Na jednom od nivoa on je u pravu. Materijalistički dokazi protiv Boga ostaju moćni, jer su zasnovani na činjenicama, ali se raspadaju kada jednom dublje zaronite u materijalni svet. Ledi Džulijan od Norviča živela je u Engleskoj u četrnaestom veku. Ledi Džulijen direktno je upitala Boga zašto je stvorio svet. Odgovor joj je došao kroz zanosno šaputanje:

Želiš da saznaš značenje Gospoda tvoga, u onome što učinih? Spoznaj Ga dobro, ljubav Njegovo značenje bijaše. Tko ti otkriva to? Ljubav. Što ti otkriva On? Ljubav. Zašto ti On to otkriva? Zbog ljubavi.

Za ledi Džulijan Bog je bio nešto što se jelo, pilo, disalo i posvuda videlo, kao da je bila zaljubljena ljubavnica. Budući je, ipak, božanstvo bilo njen ljubavnik, bila je uzdignuta do kosmičkih visina, tamo gde je celokupni svemir bio "stvarčica malena, veličine lešnika, koja leži na dlanu ruke moje".

Kad se sveci gotovo obeznane od zanosa, njihovi izrazi nas zbunjuju, a ipak su i sasvim razumljivi. Iako smo se navikli na nedostatak svetoga, mi cenimo što se ta putovanja u prelazno područje, u sloj bliži Bogu, i dalje događaju.

Iskustvo Boga nalik je letenju. Osećam kao da hodam iznad tla, u takvoj ravnoteži da me ništa ne može skrenuti s moga puta. To je nalik oku oluje. Posmatram bez prosuđivanja ili mišljenja. Samo posmatram dok sve ulazi i prolazi kroz moju svest, nalik oblacima 1 .

To okrepljujuće iskustvo, koje je svecima i misticima uobičajeno, zapis je kvantnog putovanja. Nema poznatih fizičkih mehanizama koji ga podstiču, a ipak se osećaj bliskosti Bogu pojavljuje u svakom dobu, među svim narodima. Svi mi imamo sposobnosti da zađemo s onu stranu naših materijalnih okova, a ipak često propuštamo da cenimo tu sposobnost. Iako u crkvi ili hramu ili džamiji slušamo da je Bog ljubav, čini se da On više ne širi mnogo strastvene privlačnosti.

Ne verujem da su sveci i mistici zaista toliko različiti od ostalih ljudskih bića. Ako pogledamo na naš sendvič stvarnosti, prelazno područje se pokazuje kao subjektivno: tu se oseća ili vidi Božje prisustvo. Sve što je subjektivno mora da uključi mozak, budući da je potrebno ispaliti milione neurona zajedno, pre nego što budete u stanju da doživite nekakvo iskustvo.

Sada se naša potraga suzila na put za koji se da mnogo obećava: Božje prisustvo, Njegovo svetlo, postaju stvarni ako ih možemo prevesti na reakciju mozga koju ja nazivam "Božja reakcija". Možemo biti još određeniji. Svete vizije i objave nisu slučajne. Uklapaju se u sedam određenih dešavanja koja se odvijaju unutar mozga. Te reakcije mnogo su temeljnije od vaših uverenja, ali one podstiču uverenja. One se pružaju od našega sveta do jednog nevidljivog područja u kojem se rasplinjava materija, a izranja duh.

1. reakcija borba-beg: reakcija koja nam omogućava da preživimo suočeni sa opasnošću. Ta reakcija je povezana sa Bogom koji želi da nas zaštititi. Nalik je roditelju koji motri na sigurnost malog deteta. Tom Bogu se obraćamo jer nam je potrebno da preživimo.

2. reaktivna reakcija: to je kreacija mozga ličnog identiteta. Osim pukog preživljavanja, svi slede potrebe svoga "ja, mene, moga". To činimo instinktivno, a iz te reakcije izranja novi Bog, onaj koji ima moć i snagu, zakone i propise. Tom se Bogu obraćamo jer nam je potrebno da postizemo, dostizemo i takmičimo se.

3. reakcija odmorne budnosti: mozak može da bude delatan ili da se odmara, a ovo je njegova reakcija kad želi mir. Odmor i delovanje smenjuju se u svakom delu mozga. Božanski sinonim je Bog koji donosi mir, koji nam omogućava da pronađemo spokojno središte usred spoljne zbrke. Ovom se Bogu obraćamo jer nam je potrebno osećanje da nas spoljni svet u svom stalnom previranju neće progutati.

4. intuitivna reakcija: mozak traga za informacijama i iznutra i izvana. Znanje o spoljnim stvarima je objektivno, ali je unutrašnje znanje intuitivno. Niko se neće posavetovati sa stručnjakom izvan samog sebe pre nego što izjavi: "Ja sam srećan", ili "Ja sam zaljubljen". Oslanjamo se na svoju sposobnost da sebe poznamo u potpunosti. Bog koji je u skladu sa ovom reakcijom je Bog pun razumevanja i opraštanja. Potreban nam je da bismo potvrdili da je naš unutrašnji svet dobar.

5. stvaralačka reakcija: ljudski mozak može da smisli nove stvari i otkrije nove činjenice. Ova stvaralačka sposobnost očigledno dolazi niotkuda – ono nepoznato jednostavno daje život novoj misli. Mi to nazivamo nadahnućem, a njegovo je ogledalo Tvorac koji je celi svet stvorio ni iz čega. Njemu se obraćamo zbog svog čuđenja nad lepotom i složenošću oblika Prirode.

6. vizionarska reakcija: mozak može da dođe u neposredan dodir sa "svetlošću", oblikom čiste svesti koji je naizgled radostan i blagosloven. Taj dodir može da bude zbunjujući, jer njegovi koreni nisu u materijalnom svetu. On dolazi kao vizija, a Bog koji je u skladu sa njim je uzvišen -On donosi isceljivanje i čuda. Takav nam je Bog potreban kako bismo objasnili zašto čarolija može da postoji rame uz rame sa uobičajenom svetovnom stvarnošću.

7. sveta reakcija: mozak se rodio od jedne oplođene ćelije koja uopšte nije imala moždanih funkcija, nego samo trunčicu života. Iako se iz te trunčice razvilo stotine milijardi neurona, on ostaje netaknut u svojoj svojoj nevinosti i jednostavnosti. Mozak je oseća kao svoj izvor i poreklo. U skladu s tim je Bog čistog postojanja, onaj koji ne misli, već samo jeste. Potreban nam je, jer bez izvora naše postojanje uopšte nema utemeljenje.

Tih sedam reakcija, koje su bile vrlo stvarne i korisne tokom našeg dugačkoga putovanja kao vrste, čine neuništive temelje religije. Ako uporedite bilo koja dva uma – Mojsija ili Budu, Isusa ili Frojda, svetoga Franju ili predsednika Maoa – svaki odražava različiti pogled na stvarnost, sa Bogom koji mu pripada. Niko ne može da ugura Boga u jednu kutiju. Moramo imati širinu vizija prostranu kao i samo ljudsko iskustvo. Neverniciima je potreban njihov Bog, koji je neprisutan i nepostojeći, dok je u drugoj krajnosti, misticima, potreban njihov Bog, Bog čiste ljubavi i svetla. Samo mozak može da nam pruži ovako širok raspon božanstava.

Mogli biste odmah da prigovorite da ljudski um stvara te zamene za varijante Boga, a ne samo mozak. Potpuno se slažem – dugoročno je um mnogo važniji od mozga u stvaranju svih primedbi. Ali za sada je mozak naš jedini stvaran put kojim možemo ući u um. U crtanim filmovima se iznad nečije glave pojavi sijalica kad mu na pamet padne dobra zamisao; u stvarnom životu nije tako. Um bez mozga je jednako nevidljiv i nedokaziv kao i Bog.

Isto tako, mogli biste da dokazujete da samo zato što mi Boga sagledavamo na određen način, to ne znači da On i jeste takav. Ne verujem da je to crno ili belo. Božja stvarnost nije odvojena od naših zapažanja, nego je utkana u njih. Majka svoje novorođenče može da vidi kao prekrasno i vredno i kroz njeno zapažanje detešće raste kako bi postalo prekrasna, vredna osoba. To je jedna od tajni ljubavi. Na najdubljem nivou između roditelja i deteta postoji istančano davanje i uzimanje. Čini se da na isti način Bog izrasta neposredno iz naših najdubljih unutrašnjih vrednosti. Ispod nivoa pukog verovanja postoji slično davanje i uzimanje. Ogulite sve slojeve luka i u sredini ćete pronaći prazninu; ogulite sve slojeve ljudskoga bića i u središtu ćete pronaći seme Boga.

Verujem da Boga moramo spoznati posmatrajući ogledalo.

Ako sebe spoznate u strahu, kako se jedva održavate, ugroženog opstanka, vaš je Bog Bog borbe ili bega.

Ako sebe spoznate kao sposobnog za moć i dostignuće, vaš je Bog Bog reaktivne reakcije.

Ako sebe spoznate kao usredsređenog i smirenog, vaš je Bog Bog reakcije opuštene svesti.

Ako sebe spoznate kao nekog ko raste i razvija se, vaš je Bog Bog intuitivne reakcije.

Ako sebe spoznate kao nekog ko ostvaruje lične snove, vaš je Bog Bog stvaralačke reakcije.

Ako sebe spoznate kao nekog ko je sposoban da čini čuda, vaš je Bog Bog vizionarske reakcije.

Ako sebe spoznate kao sjedinjenog sa Bogom, vaš je Bog Bog svete reakcije.

Kako svačiji mozak može da stvara bezbroj misli – prikazano brojkama, deset misli u minuti, jedan mozak će dnevno čudesno stvoriti više od četrnaest hiljada misli, pet miliona godišnje, a tristo i pedeset miliona tokom života. Da bismo očuvali svoje zdravlje, najveći deo tih misli su ponavljanja prošlih misli, puki odjeci. Mozak je ekonomičan u tome kako proizvodi misao. Umesto da to čini na milione načina, na raspolaganju mu je samo ograničen broj. Fizičari rado kažu da je svemir zaista samo "kvantna supa", koja naša čula svakog minuta bombarduje milijardama bitova podataka. Ta vrtložna zbrka isto tako se mora organizovati u broj kojim se može upravljati. Tako mozak, sa svojih sedam temeljnih reakcija, pruža više od zdravlja i značenja: on nam omogućava celi svet. Na čelu ovog samostvorenog sveta je Bog koji prihvata sve, ali koji se isto tako mora uklopiti u način rada mozga.

Na ovaj ili onaj način, kad čovek izgovori reč Bog, on ukazuje na određenu reakciju sa ovog spiska:

Bilo koji Bog koji nas štiti kao otac ili majka, izrasta iz borbe ili bega.

Bilo koji Bog koji donosi zakone i vlada društvom, izrasta iz reaktivne reakcije.

Bilo koji Bog koji donosi unutrašnji mir, izrasta iz reakcije svesti koja se odmara.

Bilo koji Bog koji ohrabruje ljudska bića da posegnu za svojim sveukupnim mogućnostima, izrasta iz intuitivne reakcije.

Bilo koji Bog koji nas nadahnjuje da istražujemo i otkrivamo, izrasta iz stvaralačke reakcije.

Bilo koji Bog koji stvara čuda, izrasta iz vizionarske reakcije.

Bilo koji Bog koji nas vraća u jedinstvo sa sobom, izrasta iz svete reakcije.

Koliko ja meni poznato, mozak ne može da zabeleži božanstvo mimo tih sedam reakcija. Zašto ne može? Jer je Bog utkan u stvarnost, a mozak spoznaje stvarnost na ove ograničene načine. Možda se čini kao da ograničavamo Svemoćnog Oca, Prvobitnu Boginju i Tajnu nad Tajnama na vatrenu oluju električne aktivnosti u moždanoj kori – ali mi to ne radimo. Mi pokušavamo da pronađemo osnovne činjenice koje Boga čine mogućim, stvarnim i korisnim.

Velikom broju ljudi ovo će biti blisko, jer čeznu za Bogom koji se uklapa u njihove živote. Niko, međutim, ne može da navede Boga da uđe u svet svakodnevice. Pravo je pitanje zapravo da li bi On već mogao biti da bude ovde, neopažen. Vraćam se prelaznom području u našem "sendviču stvarnosti". Ako možda želite da svoju

viziju doživite u tom području, prisustvo Boga previše je sablasno da bi se na to moglo osloniti. Da li je mozak pripremljen za takvo putovanje? U potpunosti.

Jedna moja prijateljica je jako davno dobro poznavala Džona Lenona (John Lennon) i tokom godina i dalje je žalila zbog njegovog odlaska. Ona je nadarena pevačica i nedavno je, jedne noći, sanjala da je došao kod nje i pokazao joj sliku iz prošlosti, dok su bili zajedno. Kada se probudila odlučila je da napiše novu, sasvim intimnu pesmu zasnovanu na svom snu, ali je ipak na hladnoj svetlosti dana počela da sumnja. Doputovao sam u London da je posetim, a ona mi je pričala o svojoj neodlučnosti.

"Konačno, to je samo san, zar ne?", rekla je. "Možda sam blesava što u tome previše vidim."

U tom trenutku je njen trogodišnji sin utrčao u prostoriju i bacio se na stolicu u uglu. Slučajno je seo na daljinski upravljač za televizor, koji se iznenada uključio. Neverovatno, na ekranu smo ugledali nostalgični program koji je prikazivao Džona Lenona i moju prijateljicu kako se smeše kameri, upravo u trenutku koji je ona doživela u snu. Briznula je u plač i dobila odgovor: napisaće pesmu za njega.

Verujem da se ovo međudelovanje dogodilo u prelaznom području. Poruka je stigla sa dubljeg mesta od onog koje mi obično posećujemo. Reći da je došla od duha ili Boga sasvim je opravdano, ali i mozak je odigrao svoju ulogu pošto je i ovaj događaj započeo uobičajenim procesima mozga – mislima, osećajima, snovima, sumnjama – koje su se na kraju iskristalisale u nadahnuće. Ovde vidimo savršen primer naše pete, stvaralačke, reakcije.

Kada je reč o Bogu, možemo li uistinu zadovoljiti zahteve objektivnosti? Fizičar bi bez ikakvih poteškoća prepoznao naš sendvič stvarnosti. Za kvantne mislioce materijalni svet već se poodavno rasplinuo. 2 Nakon što je Ajnštajn vreme i prostor pretvorio u tekuće stvari koje se stapaju jedna sa drugom, tradicionalni svemir nije se mogao održati. U sendviču stvarnosti fizičara isto tako postoje tri nivoa:

Materijalna stvarnost, svet predmeta i događaja; Kvantna stvarnost, prelazno područje u kojem se energija pretvara u materiju; Virtuelna stvarnost, mesto izvan vremena i prostora, poreklo svemira.

Sada smo naišli na semantički problem, jer se izraz virtuelna stvarnost više ne koristi onako kako ga shvata fizičar. Te reči sada uglavnom označavaju stvarnost koja je simulirana na računaru ili čak, u vrlo širokom smislu, bilo koju videoigru. Tako da ću preinačiti pojam virtuelne stvarnosti i nazvati je virtuelno područje i, u skladu sa tim, kvantna stvarnost moraće da postane kvantno područje. Nije tek slučajnost što su ova tri sloja u skladu sa religijskim stanovištem. Ta dva obrasca moraju da budu međusobno usklađena, jer i jedan i drugi ocrta mozak. Nauka i religija zapravo ne predstavljaju suprotnosti, nego su to samo jako različiti načini u nastojanju da se objasni svemir. Obe vizije sadrže materijalni svet, koji je zadan. Mora da postoji jedan nevidljivi izvor stvaranja, jer se svemir može pratiti unazad samo dok se vreme i prostor ne rasplinuo. A mora da postoji i mesto gde se te dve suprotnosti susreću.

Prethodno sam rekao da mislim da mistici nisu odvojeni od običnih ljudi. Oni su samo bolji kvantni moreplovci. Oni putuju u prelazno područje bliže Bogu i dok to područje mi možemo da posetimo na nekoliko radosnih trenutaka, najviše nekoliko dana, sveci i mistici pronašli su tajnu kako tamo mogu da ostanu mnogo duže. Umesto da se pita za tajnu života, svetac je živi. Ipak, čak i bez prigodnih reči kojima bi preneli to iskustvo, od kulture do kulture otkrivamo određene sličnosti:

- telo gubi na težini
- oseća se utisak plutanja ili posmatranja odozgo
- disanje postaje usporenije, ređe, ujednačenije

- fizički bol ili nelagodnost sasvim su ublaženi
- telom struji osećaj energije
- pojačavaju se boja i zvuk; povećana je osetljivost svih čula.

Uobičajeni naziv za ovaj osećaj, koji se uvek iznova čuje, jeste "putovanje u svetlost". To je pojava koja nije ograničena na svece. Neke ili sve ove telesne promene se događaju i običnim ljudima. Postojanje se probija kroz svoju jednoličnu svakodnevicu bujicom blaženstva i čistote. Neki mistici opisali su takve trenutke kao bezvremene. Nakon njih često se zadržava psihološki odsjaj, spokojna sigurnost da je čovek "stigao kući". U ovom prelaznom području koje gotovo doseže Božje područje, iskustvo je i unutrašnje i spoljno.

Ali, kako bi bilo kada bismo mogli da umirimo blesak našega zanosa i naučimo da istražujemo ovo nepoznato, novo područje? Tada bismo otkrili ono isto što se otkrilo leđi Džulijan pre šest stotina godina: "On je naša odeća koja nas obavija i vrti nas, grli nas i u potpunosti nas obuhvata, jer ljubav... u tome ostaje i spoznaćeš i više o tom istom... bez kraja". Drugim rečima, sveto nije osećaj, nego mesto. Nevolja jeste u tome što kada pokušavate da tamo odete materijalna stvarnost vas ponovo privlači nazad. Čudesni trenutak je prošao. Izuzetno je teško ostati u prelaznom području.

Dozvolite mi da ove apstraktne pojmove prizemlijim. Pojedina od narednih iskustava dogodila su se svima nama:

Usred opasnosti iznenada se osećate zbrinuti i zaštićeni.

Duboko se plašite krize u ličnom životu, ali kad se pojavi, osećate iznenadnu smirenost.

Prema nepoznatoj osobi osetite iznenadnu bujicu ljubavi.

Kad vam se detešce ili malo dete zagleda u oči, na trenutak verujete da vas posmatra stara duša. U prisustvu smrti osećate lepet krila. Posmatrajući nebo, imate utisak beskrajnog prostora.

Letimičan pogled na veličanstvenu lepotu navede vas da za trenutak zaboravite ko ste. Kad god da ste doživeli neko od ovih iskustava, vaš mozak je reagovao na neuobičajen način; reagovao je na Boga.

Kada bi čovek to samo znao: najdragocjenije Božje tajne skrivene su u ljudskoj lobanji – zanos, večna ljubav, milost i tajnovitost. To se na prvi pogled ne čini kao moguće. Ako uzmete hirurški nož, zarezate u meko sivo tkivo koje ne reaguje na dodir. Postoje jezera sporotekuće vode u ovom uzdrhtalom području i otvorene pećine u koje nikada ne prodire svetlost. Ne biste posumnjali da se tu negde skriva duša, da duh pronalazi svoj dom u jedinom organu koji je tečan skoro kao i crvena krvna zrnca i kašast kao i nezrela banana.

Međutim, pejzaž mozga je varljiv. Svaka provala svetlosti koja je obasjala svakog sveca u istoriji dogodila se tu, u tami. Svaka slika Boga bila je zacrtana u tkivu koje izgleda kao gomila pretpranih živaca. Tako, da bi pronašli prozor prema Bogu, morate da shvatite da je vaš mozak podeljen na područja kojima upravljaju različiti porivi. Nova su kraljevstva ispunjena višom mišlju, poezijom i ljubavlju, kao Novi zavet. Stara kraljevstva su prvobitnija, nalik delovima Starog zaveta. Njima vladaju neukroćeni osećaji, instinkt, moć i opstanak.

U starim kraljevstvima svako od nas je lovac. Predačke zaravni Afrike zakopane su duboko u vašoj lobanji, zapamćene sa svim svojim užasom i glađu. Vaši se geni prisećaju leoparda koji je iskočio iz drveća i u saobraćajnoj gužvi vaš stari mozak želi da ulovi tog leoparda i da se sa njim bori do smrti. Mnogi su skeptici

govorili da je Bog izmišljen kako bi bilo moguće obuzdati te divlje instinkte. Inače, naše bi se nasilje okrenulo prema nama i ubilo nas. Ali ja u to ne verujem. Najstariji lovac koji vreba u našem mozgu lovi veći plen, samog Boga. A poriv nije borba na život ili smrt, već pronalaženje naše čestice radosti i istine, koju ništa na svetu ne može da izbriše. Jedino što ne možemo da preživimo jeste haos.

Evoluirali smo do traganja za Bogom. U tome je smisao gromovite oluje neprestanog delovanja mozga. Za nas Bog nije izbor, nego nužnost. Pre gotovo stotinu godina, veliki psiholog i filozof Vilijem Džejms je zaključio da ljudska priroda sadrži "volju za verom" u neku višu moć. Džejms sam nije znao da li Bog postoji, ni postoji li svet izvan ovog. Bio je gotovo siguran da nije moguće pronaći nikakav dokaz o Bogu, ali je osećao da bi u slučaju da nam neko oduzme to uverenje, ljudskim bićima istovremeno bilo oduzeto nešto iskonsko. Potreban nam je lov.

Pokazuje se da Bog nije osoba; Bog je proces. Vaš mozak se čvrsto drži potrage za Bogom. Sve dok Ga ne pronađete, nećete znati ko ste. Međutim, postoji jedna poteškoća. Naš mozak nas ne vodi duhu automatski. Oduvek je bila neophodna potraga. Neki ljudi osećaju da je Bog na dohvatu, ili barem u okviru našega domašaja, dok drugi osećaju da je potpuno odsutan. (Neobično je da sedamdeset i dva odsto učesnika nedavnog istraživanju kaže da veruje u raj, dok samo pedeset i šest odsto veruje u pakao. To je više od bezazlenog optimizma; život je sklon da nas uputi u pravom smeru.)

Tragalac se uvek nada da će videti jednog, pravog Boga koji će otkloniti sve sumnje, ali umesto toga dobija samo slutnje. Budući da smo nesposobni da uvidimo celokupnost Boga, dobijamo slutnje iz mozga koji stalno izražava zapanjujuću sposobnost uključivanja duha u svakodnevicu. Da se vratimo na nekoliko prethodnih primera:

Usred opasnosti, iznenada se osećate zbrinuti i zaštićeni. Duh se otkriva kroz borbu ili beg.

Duboko se plašite krize u ličnom životu, ali kad se pojavi, osećate iznenadnu smirenost. Duh se otkriva kroz smirenu svest.

Prema nepoznatoj osobi osetite iznenadnu bujicu ljubavi. Duh se otkriva putem vizionarske reakcije.

Kad vam se detešce ili malo dete zagleda u oči, na trenutak verujete da vas posmatra stara duša. Duh se otkriva putem intuicije.

Posmatrajući nebo, imate utisak beskrajnoga prostora. Duh se otkriva kroz jedinstvo.

Savremenom životu svojstveno je uverenje da je priroda ustrojena tako da bude slučajna i haotična. To je daleko od istine. Život se čini besmislenim kada istrošite stare odgovore, stare stvarnosti i staru predstavu Boga. Da bismo vratili Boga, moramo da sledimo nove, još čudnije odgovore, kud god da nas odvedu. Kao što je jedan duhovni učitelj mudro rekao: "Materijalni svet je beskonačan, ali to je dosadna beskonačnost. Zaista zanimljiva beskonačnost je skrivena sa one strane."